

CRNA GORA

VLADA CRNE GORE

Zastupnik Crne Gore pred

Evropskim sudom za ljudska prava

Broj 08-011 - 20/2013

Podgorica, 25.03.2013. godine

VLADI CRNE GORE

Na osnovu člana 14. Uredbe o Zastupniku Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava (Službeni list RCG, broj 56/2006 i 79/2006 i Službeni list CG, broj 4/2008), **p o d n o s i m**

**IZVJEŠTAJ O RADU ZASTUPNIKA CRNE GORE PRED
EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA U STRAZBURU
ZA 2012.GODINU**

**A) *MEĐUNARODNO PRAVNI POSTUPCI PROTIV CRNE GORE
PRED EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA***

Evropski sud za ljudska prava u Strazburu je, prema službenoj evidenciji Sekretarijata Suda (Registry) do kraja 2012.godine imao u radu 849 predstavlki (aplikacija), podnešenih protiv države Crne Gore od strane fizičkih i pravnih lica i nevladinih organizacija, na osnovu člana 34 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih

prava i osnovnih sloboda, koji garantuje svim pravnim subjektima pod nadležnošću država članica Savjeta Evrope pravo na pojedinačnu predstavku Evropskom sudu za ljudska prava.

Indeks 2,91 koji označava broj predmeta (priliv) u 2012.godini na 10 000 stanovnika, kao statistički parameter koji koristi Evropski sud za ljudska prava u svom radu, ukazuje da se Crna Gora nalazi među državama sa visokim indeksom predavki Evropskom sudu za ljudska prava, po glavi stanovnika (prosječan indeks država članica Savjeta Evrope je 0,79). Ipak, u 2012.godini prisutan je ohrabrujući trend smanjenja priliva predavki koje se podnose Evropskom sudu za ljudska prava, protiv Crne Gore, jer indeks za 2012.godinu je značajno povoljniji u odnosu na neke države iz regiona (Srbija, Hrvatska), ali i u odnosu na neke države članice Evropske unije (Rumunija, Lihtenštajn). Indeks je značajno niži i u odnosu na indeks broja predmeta Evropskom sudu za ljudska prava po glavi stanovnika, prema godišnjem prilivu predmeta protiv Crne Gore u ranijim godinama.

Indeks broja predavki ECHR protiv Crne Gore na 10 000 stanovnika:

2009. – 4,27

2010. – 4,95

2011. – 5.08

2012. – 2,91

Priliv predmeta ECHR protiv Crne Gore po godinama:

2009. – 269

2010. – 305

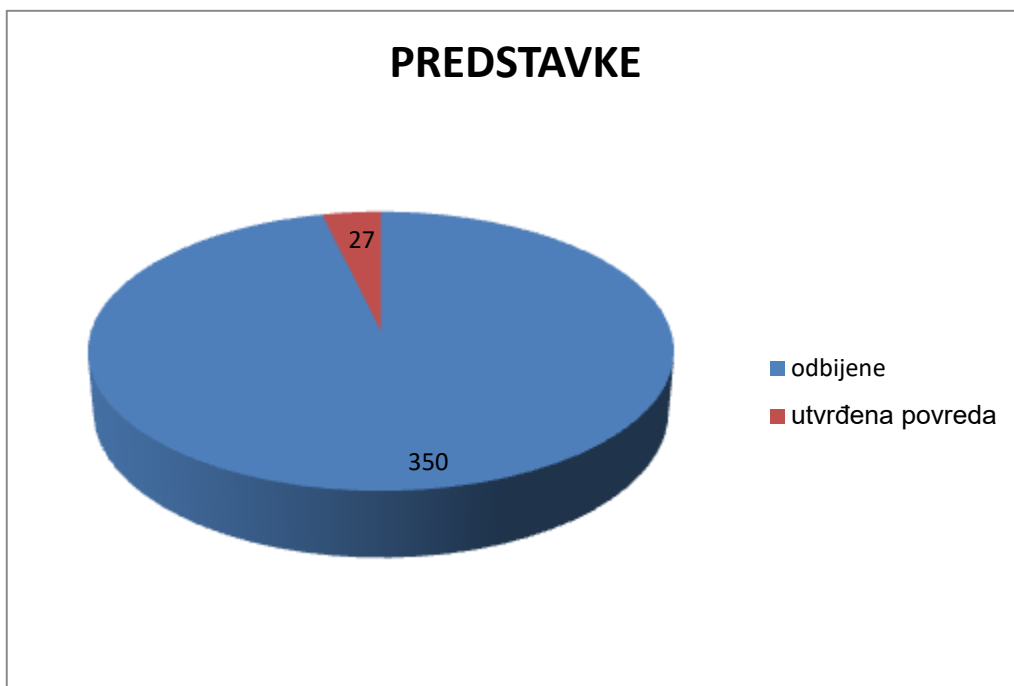
2011. – 314

2012. - 180

Od 849 predstavki protiv Crne Gore, koliko ih na dan podnošenja izvještaja Evropski sud ima u radu, 34 predstave se nalaze u fazi glavne rasprave pred Evropskim sudom za ljudska prava, u kojoj fazi sudskog postupka se raspravljaju pravna pitanja, kako prihvatljivosti predstavi, odnosno procesnih pretpostavki, tako i pitanja osnovanosti, odnosno merituma predstavi.

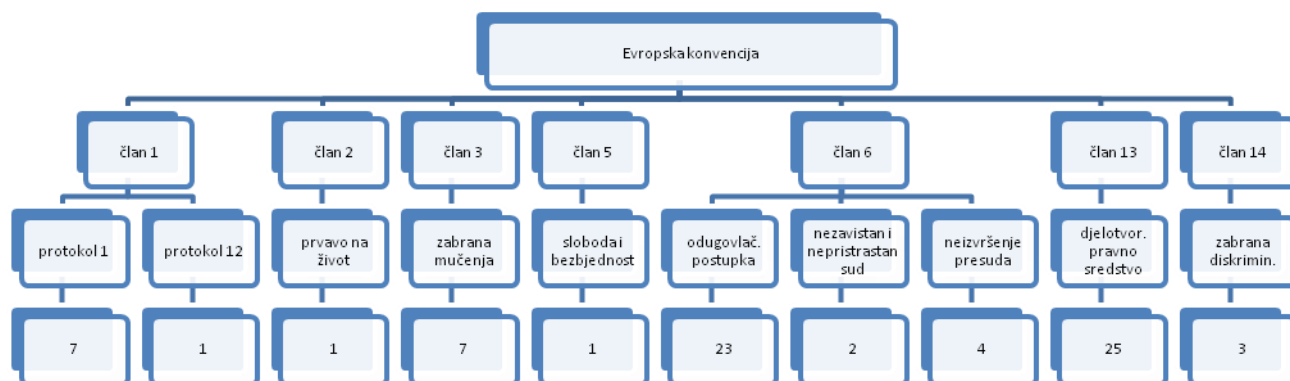

Do dana podnošenja izvještaja Evropski sud za ljudska prava je u odnosu na Crnu Goru donio 377 sudskih odluka, od čega je u 350 sudskih odluka predstava protiv Crne Gore odbijena kao očigledno neosnovana (manifestly ill founded), odbačena kao neprihvatljiva (inadmissible) ili je brisana sa liste (struck out of the list), dok je u 27 slučajeva Evropski sud utvrdio povredu barem jednog od konvencijskih prava na koje su se odnosile predstave.

U odnosu na 34 predstavke koje se nalaze u fazi glavne rasprave podnosioci predstavki su se u 29 predmeta pozvali na povredu člana 6 Konvencije (pravo na pravično suđenje), od čega se 4 slučaja odnosi na neizvršenje pravosnažnih i izvršnih sudskih odluka, a u 23 slučaja podnosioci predstavke ističu odugovlačenje sudskih postupaka i s tim u vezi ističu povredu prava na suđenje u razumnom roku, dok se u 2 slučaja podnosioci predstavke pozivaju na povredu prava na nezavistan i nepristrastan sud. Podnosioci predstavki su se u 25 slučaja pozvali na povredu člana 13 Konvencije, koji garantuje pravo na djelotvorno pravno sredstvo unutar pravnog sistema na nacionalnom nivou. U 3 predmeta podnosioci predstavki smatraju da im je povrijeđeno pravo iz člana 14 Konvencije, kojim je propisana zabrana diskriminacije u sprovođenju konvencijskih prava, dok u 1 predmetu ističu povredu člana 1 protokola 12, koji zabranjuje svaki vid diskriminacije u sprovođenju prava propisanih zakonom država članica. U 7 slučajeva podnosioci predstavke apliciraju zbog, po njihovom mišljenju, povrede prava na mirno uživanje imovine, garantovanog članom 1 protokola 1 Konvencije, a 7 slučaja se odnose na zabranu mučenja, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, propisanih članom 3 Konvencije, dok se u 1

predmetu podnosilac predstavke poziva na povredu prava na slobodu i bezbjednost ličnosti, garantovanog članom 5 Konvencije, i u 1 predmetu podnosilac predstavke se poziva na povredu prava na život iz člana 2 Konvencije.

Pregled predstavki po kojima je postupak u toku

I Kaluđerović-Brajić protiv Crne Gore (predstavka broj 10226/08)

Povod za predstavku je postupak restitucije koji je 2005.godine vođen pred Komisijom za povraćaj i obeštećenje Opštine Podgorica, po zahtjevu podnosioca predstavke i njenih srodnika. U administrativnoj proceduri podnosiocu predstavke je određen iznos od 53.573,57 eura na ime restitucije rješenjem od 09.06.2005.godine. U drugostepenom postupku Ministarstva finansija oglasilo je ništavim prvostepeno rješenje, svojim rješenjem od 09.11.2005.godine. U postupku po upravnom sporu Upravni sud je rješenjem od 02.02.2006.godine ukinuo odluku Ministarstva finansija. U postupku izvršenja kojeg je podnosilac predstavke pokrenuo pred Osnovnim sudom

u Podgorici ovaj se sud rješenjem od 17.11.2005.godine oglasio nenadležnim za postupanje po zahtjevu podnosioca predstavke za izvršenjem odluke komisije za povraćaj i obeštećenje opštine Podgorica od 09.06.2005.godine. U drugostepenom postupku Viši sud u Podgorici je odbio žalbu podnosioca predstavke i potvrdio odluku prvostepenog suda. Po obnovljenom zahtjevu podnosioca predstavke za sprovođenjem izvršenja Osnovni sud u Podgorici se rješenjem od 29.06.2007. godine ponovo oglasio nenadležnim za postupanje. Podnosilac predstavke ističe povredu prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Konvencije zajedno sa pravom na djelotvorno pravno sredstvo iz člana 13 Konvencije, te povredu prava na mirno uživanje imovine iz člana 1 Protokola 1 Konvencije.

II Bujković protiv Crne Gore (predstavka broj 40080/08)

Povod za predstavku je građanska parnica koja se vodi pred Osnovnim sudom u Baru, povodom tužbe podnosioca predstavke za zaštitu svojine od 24.04.2000.godine. Prvostepeni sud je 23.01.2003.godine donio presudu kojom je djelimično usvojio tužbeni zahtjev podnosioca predstavke, ali je ista ukinuta od strane Višeg suda u Podgorici dana 27.04.2004.godine u jednom dijelu dok je u drugom dijelu potvrđena. Postupajući po reviziji Vrhovni sud Crne Gore je istu odbio. Po sličnom činjeničnom i pravnom osnovu podnosilac predstavke je pred Osnovnim sudom u Baru pokretao više parničnih postupaka. Nadležni sudovi su po ovom osnovu donijeli 10 odluka u tri instance, a u periodu koji spada u nadležnost ECHR donešeno je 6 odluka u tri instance, ali postupak nije okončan. Podnosilac predstavke ističe povredu prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Konvencije.

III Vukelić protiv Crne Gore (predstavka broj 58258/09)

Povod za predstavku je izvršni postupak pred Osnovnim sudom u Baru po prijedlogu podnosioca predstavke za izvršenje pravosnažne presude ovog suda, koji se

vodi od 1997. godine i nije još uvijek okončan. Podnosilac predstavke ističe povredu prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6 st 1 Konvencije.

IV Mijanović protiv Crne Gore (predstavka broj 19580/06)

Povod za predstavku je izvršni postupak koji se vodi pred Osnovnim sudom u Podgorici po prijedlogu podnosioca predstavke za izvršenje pravosnažne presude od 22.09.2004. godine. Izvršni dužnik je AD "Radoje Dakić". Izvršni postupak još uvijek nije okončan. Podnosilac predstavke je u međuvremenu preminuo, a postupak pred Evropskim sudom za ljudska prava su nastavili njegovi nasljednici. Podnosilac predstavke i njegovi nasljednici ističu povredu prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Konvencije, zajedno sa pravom na mirno uživanje imovine iz člana 1 Protokola 1 Konvencije.

V Randelović i drugi protiv Crne Gore (predstavka broj 66641/10)

Povod za predstavku je potapanje broda "Miss Patt" na otvorenom moru, u noći između 15. i 16. avgusta 1999. godine, kojom prilikom su stradala 104 lica romske nacionalnosti i krivični sudski postupak koji se vodi pred Višim sudom u Podgorici (prethodno pred Osnovnim sudom u Baru), a u kome još uvijek nije donešena prvostepena sudska odluka. Podnosioci predstavke su srodnici žrtava koji smatraju da im je povrijeđeno pravo na život, garantovano članom 2 Konvencije, član 3 Konvencije koji zabranjuje mučenje ili nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje, član 6 Konvencije, koji garantuje pravo na pravično suđenje u razumnom roku, član 13 Konvencije koji jemči pravo na djelotvorno pravno sredstvo i član 14 Konvencije koji zabranjuje svaki vid diskriminacije u sprovođenju konvencijskih prava.

VI Milić protiv Crne Gore (predstavka br. 54999/10)

VII Nikezić protiv Crne Gore (predstavka br. 10609/11)

Povod za predstavku je intervencija službenika Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija Spuž dana 27.10.2009.godine, protiv podnosioca predstavki, koji se kao pritvorena lica nalaze u Zavodu, a radi izvršenja disciplinske odluke o njihovom izmiještanju u disciplinsko odjeljenje i pretresa prostorije, po dojavi da se u istoj nalazi bodež. Podnosioci predstavke smatraju da su tom prilikom bili žrtve torture, čime bi bila povrijeđena njihova prava iz člana 3 Konvencije, koji zabranjuje mučenje ili nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje. Podnosioci predstavke smatraju da im je povrijeđeno i pravo iz člana 13 Konvencije, koji se odnosi na pravo na djelotvorno pravno sredstvo, jer Osnovni državni tužilac u Podgorici nije sproveo zakonitu, efikasnu i djelotvornu istragu.

VIII A i B protiv Crne Gore (predstavka broj 37571/05)

Podnosioci predstavke su, u skladu sa Pravilima Evropskog suda za ljudska prava, zatražili zaštitu identiteta u postupku pred Sudom, što im je Sud i odobrio, zbog čega se, od strane Suda, predmet označava kao i u izvještaju. Povod za predstavku je neizvršenje pravosnažnih i izvršnih sudskih odluka koje se odnose na staru deviznu štednju pravnog prethodnika podnosioca predstavki. Podnosioci predstavke smatraju da im je uskraćeno pravo na pristup sudu iz člana 6 stav 1 Konvencije, odnosno da im je uskraćeno pravo na suđenje u razumnom roku, te pravo na mirno uživanje imovine iz člana 1 protokola 1 Konvencije.

IX Vujisić protiv Crne Gore (predstavka br. 17412/07),

X Vujisić protiv Crne Gore (predstavka br. 17314/07),

XI Vujisić protiv Crne Gore (predstavka br. 17429/07),

XII Vujisić protiv Crne Gore (predstavka br. 17435/07),

XIII Šuković protiv Crne Gore (predstavka br. 17440/07),

XIV Kadić protiv Crne Gore (predstavka br. 17367/07),

XV Šćepanović protiv Crne Gore (predstavka br. 17356/07),

XVI Stanišić protiv Crne Gore (predstavka br. 17395/07),
XVII Rakočević protiv Crne Gore (predstavka br. 17402/07),
XVIII Rajković protiv Crne Gore (predstavka br. 17424/07),
XIX Novaković protiv Crne Gore (predstavka br. 17447/07),
XX Minić protiv Crne Gore (predstavka br. 17350/07),
XXI Lakićević protiv Crne Gore (predstavka br. 17318/07),
XXII Lakićević protiv Crne Gore (predstavka br. 17358/07),
XXIII Bulatović protiv Crne Gore (predstavka br. 17383/07),
XXIV Pop-Manić protiv Crne Gore (predstavka br. 17417/07),
XXV Šćepanović protiv Crne Gore (predstavka br. 17352/07),
XXVI Minić protiv Crne Gore (predstavka br. 17343/07), i
XXVII Minić protiv Crne Gore (predstavka br. 17346/07).

Povod za predstavke su građanske parnice koje su se vodile pred Osnovnim sudom u Kolašinu, Osnovnim sudom u Bijelom Polju i Višim sudu u Bijelom Polju. Podnosioci predstavki su, smatrajući da parnični postupci predugo traju, zatražili zaštitu prava na suđenje u razumnom roku, zagarantovanog članom 6 Konvencije, podnoseći u tom smislu tužbene zahtjeve nadležnim sudovima. Izjašnjavajući se o pravnom pitanju dopuštenosti ovakvih tužbi Vrhovni sud Republike Crne Gore je zauzeo pravni stav koji je obavezujući za sve niže sudove Su VI br. 38/2006 od 3.07.2006.godine, u kome je utvrdio da nacionalni pravni sistem ne poznaje pravni lijek zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, pa sudovi u Republici Crnoj Gori nijesu ovlašćeni da odlučuju o zahtjevu za naknadu nematerijalne štete zbog povrede ovoga prava, već se tužioci u ovim predmetima mogu neposredno obratiti predstavkom Evropskom sudu za ljudska prava. Slijedeći pravni stav Vrhovnog suda svi nadležni sudovi su, postupajući po tužbama podnosilaca predstavki, tužbe odbacivali kao nedopuštene. Na osnovu izloženog podnosioci predstavke smatraju da im je povrijeđeno pravo na djelotvorno pravno sredstvo iz člana 13 Konvencije, u vezi prava na pravično suđenje u razumnom roku, garantovanog članom 6 Konvencije.

XXVIII Pavlović protiv Crne Gore (predstavka br. 58851/11)

Povod za predstavku su građanski sudski postupci koji su se po tužbi podnosioca predstavke vodili pred Osnovnim sudom u Herceg Novom P.br. 404/2008, Višim sudom u Podgorici Gž.br. 5113/10-97, te Vrhovnim sudom Crne Gore Rev.br. 710/11, a koji su konačno riješeni presudom Vrhovnog suda Rev.br. 710/11 od 28.06.2011.godine. Tužilac smatra da su dugim trajanjem ovih postupaka povrijeđena njegova prava iz člana 6 Konvencije, koji garantuje pravo na suđenje u razumnom roku, a da je meritumom odluke Vrhovnog suda Crne Gore povrijeđeno njegovo pravo na mirno uživanje imovine iz člana 1 protokola 1 Konvencije.

XXIX Siništaj protiv Crne Gore (predstavka 14510/10)

XXX Dedvukaj i drugi protiv Crne Gore (predstavka 7260/10)

XXXI Dedvukaj protiv Crne Gore (predstavka 7382/10)

Povod za predstavku je policijska akcija poznata u javnosti pod nazivom "Orlov let", te sudski postupak koji je tim povodom vođen protiv podnosioca predstavki. Podnosioci predstavki smatraju da su bili žrtve torture između 09. i 15. septembra 2006.godine, a da istim povodom državno tužilaštvo nije sprovelo blagovremenu i efikasnu istragu, te da za vrijeme boravka u pritvoru nijesu imali odgovarajuću medicinsku njegu. Takođe, podnosioci predstavki smatraju da su u sudskom postupku izvođeni dokazi, koji su pribavljeni na nedozvoljen način, te da sastav sudskog vijeća nije bio propisno sastavljen, ističući i povredu prava na nezavistan i nepristrastan sud. S tim u vezi podnosioci predstavki ističu povrede člana 3 Evropske konvencije, koji zabranjuje mučenje, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje, povredu prava na pravično suđenje pred nezavisnim i nepristrasnim sudom u razumnom roku iz člana 6 Konvencije i povredu člana 14 Konvencije, koji zabranjuje svaki vid diskriminacije u sprovođenju konvencijskih prava.

XXXII Bulatović protiv Crne Gore (predstavka 67320/10)

Povod za predstavku je krivični postupak koji je vođen protiv podnosioca predstavke pred Višim sudom u Podgorici, odnosno Apelacionim sudom Crne Gore, zbog krivičnog djela ubistvo iz člana 30. stav 2. tačka 3. u vezi stava 1. Krivičnog zakona RCG, a prema podnosiocu predstavke je tokom trajanja krivičnog postupka bila izrečena i više puta produžavana mjera pritvora. Podnosilac predstavke smatra da je tokom sudskog postupka povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje u razumnom roku iz člana 6 Evropske konvencije, te da mu je povrijeđeno pravo na slobodu i sigurnost ličnosti iz člana 5 Konvencije, usljed dugog trajanja pritvora. Podnosilac predstavke ujedno smatra da je žrtva diskriminacije, suprotno članu 14 Konvencije i članu 1 Protokola 12 uz Konvenciju, kao posljedica primjene člana 572. Zakonika o krivičnom postupku, za koji podnosilac predstavke drži da je neustavan. Takođe, podnosilac predstavke smatra da je bio žrtva nečovječnog i ponižavajućeg postupanja tokom pritvora jer su mu nezakonito ograničene šetnje u zatvorskom krugu, ograničene su mu posjete i nije imao odgovarajuću medicinsku njegu, zbog čega drži da je povrijeđen član 3 Konvencije, koji zabranjuje mučenje, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje.

XXXIII Minić protiv Crne Gore (predstavke 37054/09)

XXXIV Đurišić protiv Crne Gore (predstavke 60930/10)

Ove predstavke imaju za povod obustavljanje isplate penzije advokatima koji su ostvarili pravo na starosnu penziju, ali su nastavili da obavljaju advokatsku djelatnost. Fond PIO je suspendovao isplatu penzija ovim advokatima na osnovu člana 112. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, koji je u međuvremenu prestao da važi. Podnosioci predstavke zahtijevaju naknadu štete za period u kome im je isplata penzije bila obustavljena i ističu povredu prava na mirno uživanje imovine iz člana 1 Protokola 1 Evropske konvencije, kao i pravo na pravično suđenje u

razumnom roku iz člana 6 stava 1 Konvencije, te pravo na djelotvorno pravno sredstvo iz člana 13 Konvencije.

Sudska poravnanja (friendly settlements)

U jednom broju predmeta koji su dostavljeni zastupniku Crne Gore (Vladi Crne Gore), na izjašnjenje od strane Evropskog suda za ljudska prava, po ocjeni Zastupnika, može se očekivati da Evropski sud za ljudska prava, u skladu sa dobro ustanovljenom praksom samog Suda, utvrdi povrede nekih od konvencijskih prava, koje su isticane u predstavkama, zbog čega je zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava zatražio saglasnost Vlade, u skladu sa članom 11. Uredbe o Zastupniku Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava da se pristupi zaključenju sudskog poravnanja (*friendly settlement*) sa podnosiocima predstavki.

Izlazak u susret problemu i zaključenje prijateljskih poravnanja se generalno očekuje od vlada država članica Savjeta Evrope u smislu izvršenja međunarodno pravne obaveze iz tačke 7 Akcionog plana Konferencije na visokom nivou iz Interlakena, kao i tačke E1 i 2 Akcionog plana Konferencije na visokom nivou iz Izmira, što, izvjesno pozitivno doprinosi međunarodnoj reputaciji države sa aspekta poštovanja ljudskih prava i sloboda.

Vlada Crne Gore je dala saglasnost zastupniku Crne Gore za zaključenje sudskog poravnanja u 20 predmeta, od čega je u jednom predmetu zaključeno sudsko poravnanje, a u 19 predmeta postupak za zaključenje sudskog poravnanja je u toku.

U 2 predmeta podnosilaca predstavki protiv drugih država (Slovenije i Srbije) predstavke su dostavljene Zastupniku Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, radi eventualnog miješanja Crne Gore (*third party intervention*) u odnosni postupak, shodno članu 36 stav 1 Konvencije, obzirom da podnosioci predstavke imaju crnogorsko državljanstvo, što povlači mogućnost (ne i obavezu) da se Crna Gora umiješa u postupak na strani podnosilaca predstavki, a protiv država Slovenije i Srbije.

Po ocjeni zastupnika Crne Gore ne postoje pravni razlozi zbog kojih bi se Crna Gora umiješala u ove postupke na strani podnosioca predstavki, a protiv navedenih država.

**B) OBAVEZE CRNE GORE VEZANE ZA IZVRŠENJE PRESUDA
EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA**

U skladu sa Opštim principima nadzora za izvršenje presuda Evropskog suda za ljudska prava (Dokument GT-DH-PR(A) 2008(001)), usvojenom od strane Komiteta ministara Savjeta Evrope, obaveza za izvršenje i preduzimanje mjera nastaje za državu članicu od dana kada presuda postane pravosnažna (final).

U slučaju kada Evropski sud utvrdi da su organi javne vlasti države članice povrijedile neko od prava, garantovano Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, za odgovornu državu nastaje obaveza u postupku nadzora nad izvršenjem presuda od strane Komiteta ministara Savjeta Evrope za preduzimanjem dvije vrste mjera, zavisno od samog sadržaja presude, pojedinačnih mjera (individual measures) a, ukoliko Sud, postupajući po predavci utvrdi postojanje tzv. “sistemskog problema” (systemic problem), odnosno problema unutar samog pravnog sistema države, od iste se zahtijeva preduzimanje generalnih mjera, kako bi se preventivno spriječio nastanak novih povreda konvencijskih prava u budućnosti.

Boucke protiv Crne Gore (predstavka broj 26945/06)

U predmetu Boucke protiv Crne Gore, Evropski sud za ljudska prava (IV odjeljenje), zasijedajući u vijeću, nakon vijećanja i glasanja donio je i objavio presudu kojom:

1. *Proglašava* predstavku druge podnositeljke predstavke u dijelu koji se odnosi na neizvršenje presude donesene 1998. godine prihvatljivom, a ostatak predstavke neprihvatljivim;

2. *Smatra* da je došlo do povrede člana 6 stav 1 Konvencije u tom smislu.

Za ukazati je da Evropski sud za ljudska prava nije dosudio pravično zadovoljenje po zahtjevu podnosioca predstavke u ovom predmetu, zbog čega ne postoji međunarodno pravna obaveza Crne Gore u tom pogledu.

U odnosu na generalne mjere, koje se u postupku nadzora od strane Komiteta ministara Savjeta Evrope očekuju od Crne Gore, obzirom da je Evropski sud utvrdio povredu člana 6 stav 1 Evropske konvencije, koja se odnosi na neizvršenje pravosnažne sudske presude, zastupnik je u saradnji sa Ministarstvom pravde Crne Gore informisao Komitet ministara o mjerama koje je Crna Gora preduzela i koje će preduzimati u narednom periodu u cilju reformi izvršnog postupka. S tim u vezi Skupština Crne Gore je dana 12.07.2011.godine donijela Zakon o izvršenju i obezbjeđenju koji je objavljen u „Službenom listu CG“, broj 36/2011 od 27.07.2011.godine, a Zakon je stupio na pravnu snagu 31.12.2011.godine.

Ovaj Zakon unosi značajne novine u postupku izvršenja i obezbjeđenja, a najvažnija novina je određivanje nadležnosti javnih izvršitelja u određivanju i sprovođenju izvršenja. Zakonom se uređuju i pitanja koja se odnose na imenovanje javnih izvršitelja, kao i druga pitanja od značaja za obavljanje njihove djelatnosti. Novim uređenjem izvršnog postupka napušta se raniji model sudskog izvršenja i sprovođenje izvršenja se povjerava u nadležnost javnim izvršiteljima, osim u slučajevima predaje djeteta, vraćanja zaposlenog na rad i nekih specifičnih radnji koje može izvršiti samo izvršni dužnik, što ostaje u nadležnosti suda. Javno izvršiteljska služba je javna služba koja se povjerava licima dostojnim javnog povjerenja, kao samostalnim i nezavisnim nosiocima te službe. U cilju stvaranja uslova za obavljanje djelatnosti javnih izvršitelja i unapređenja pravne sigurnosti građana Ministarstvo pravde donijelo je odgovarajuće podzakonske akte za implementaciju Zakona.

Zastupnik Crne Gore će u saradnji sa Ministarstvom pravde redovno obavještavati Komitet Ministara Savjeta Evrope o dinamici u ispunjavanju generalnih mjera za izvršenje ove presude Evropskog suda za ljudska prava.

Stakić protiv Crne Gore (predstavka broj 49320/07)

U predmetu Stakić protiv Crne Gore, Evropski sud za ljudska prava (IV odjeljenje), zasijedajući u vijeću, nakon vijećanja i glasanja donio je i objavio presudu kojom:

1. *Proglašava* predstavku prihvatljivom;
2. *Nalazi* da je došlo do povrede člana 6 stav 1 Konvencije;
3. *Nalazi* da je došlo do povrede člana 13 Konvencije;
4. *Nalazi*
 - (a) da tužena država treba da, na ime nematerijalne štete, plati podnosiocu predstavke, u roku od tri mjeseca od datuma na koji ova presuda postane pravosnažna prema članu 44 stav 2 Konvencije, 5.000 eura (pet hiljada eura), i sve poreze koji se na to obračunaju;
 - (b) da se od isteka gore navedena tri mjeseca do izmirenja pomenutog iznosa, obračunava obična kamata na gore navedeni iznos po stopi koja je jednaka najmanjoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke tokom zateznog perioda plus tri procentna poena;
5. *Odbacuje* ostatak zahtjeva podnosioca predstavke za pravičnom naknadom.

Međunarodno pravna obaveza Crne Gore u ovom predmetu podrazumijeva isplatu naknade nematerijalne štete podnosiocu predstavke, za koju isplatu je Evropski sud za ljudska prava odredio rok do 2.aprila 2013.godine.

Ministarstvom finansija je u saradnji sa zastupnikom Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava blagovremeno izvršilo ovu isplatu, o čemu je zastupnik obavijestio Komitet Ministara Savjeta Evrope.

U pogledu generalnih mjera koje se od Crne Gore očekuju, zastupnik Crne Gore će u saradnji sa Ministarstvom pravde Crne Gore pratiti implementaciju Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku od strane sudova u Crnoj Gori u cilju pune afirmacije i djelotvornosti pravnih sredstava, koje uređuje ovaj Zakon (zahtjev za ubrzanje postupka i tužba za pravično zadovoljenje) i o preduzetim mjerama redovno obavještavati Komitet Ministara Savjeta Evrope.

Pitanje zaštite prava na pravično suđenje u razumnom roku je posebno u fokusu interesovanja Komiteta Ministara u postupku nadzora nad izvršenjem presuda Evropskog suda za ljudska prava, u svjetlu saznanja da se oko 1/3 svih presuda, u kojima je Evropski sud za ljudska prava utvrdio povredu nekog od konvencijskih prava u postupcima protiv država članica, odnosi na povredu prava na suđenje u razumnom roku, dok se preko 50 % svih presuda odnosi na razne aspekte povrede prava na pravično suđenje iz člana 6 Evropske konvencije.

C) *PREPORUKE ZA PREVENTIVNO UKLANJANJE SLABOSTI UNUTAR PRAVNOG SISTEMA KOJE BI MOGLE BITI POVOD ZA NOVE PREDSTAVKE PROTIV CRNE GORE PRED EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA*

Sudski postupci protiv Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, kroz činjenična i pravna pitanja koja se razmatraju, mogu ukazati i na značajne indikatore unutar pravnog sistema Crne Gore za koje postoji potreba da se sistemski unaprijede i time preventivno uklone slabosti pravnog sistema, koje bi mogle biti povod za nove predstavke protiv Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava u budućnosti.

a) *Pritvor kao mjera za obezbjeđenje prisustva okrivljenog i nesmetano vođenje krivičnog postupka*

Analiza krivičnih predmeta koji su bili povod za podnošenje predstavki Evropskom sudu za ljudska prava protiv Crne Gore, u kojima se, između ostalog, ističe povreda člana 5 Evropske konvencije, kojim se garantuje pravo na slobodu i

sigurnost ličnosti, ukazuje na potrebu da sudovi preispitaju praksu u krivičnim predmetima u kojima tokom krivičnog postupka dolazi do lišavanja slobode, odnosno određuje se pritvor, kao mjera za obezbjeđenje prisustva okrivljenog i nesmetano vođenje krivičnog postupka. Po ocjeni zastupnika Crne Gore, zakonodavni okvir, odnosno Zakonik o krivičnom postupku je u ovom dijelu u značajnoj mjeri usaglašen sa pravnim standardima koje zahtjeva Evropska konvencija, ali je potrebno preispitati praksu nacionalnih sudova u pogledu učestalosti određivanja i opravdanosti izricanja ove mjere, u skladu sa praksom Evropskog suda za ljudska prava, po kojoj obrazloženje odluke o lišenju slobode ne smije biti svedeno na stereotipno prepisivanje odredbi Zakonika o krivičnom postupku, bez njihove činjenične i pravne razrade u svakom konkretnom slučaju.

U skladu sa praksom Evropskog suda za ljudska prava pritvor je mjera koja se izriče izuzetno i to samo onda kada se legitimni cilj ne može postići ni jednom drugom mjerom, što mora biti jasno obrazloženo samom odlukom o lišavanju slobode. Dužnost je svih organa koji učestvuju u krivičnom postupku i organa koji im pružaju pravnu pomoć da postupaju sa naročitom hitnošću, ako se okrivljeni nalazi u pritvoru. Neadekvatna praksa određivanja pritvora ima negativne posljedice i u pogledu prenatrpanosti ustanova za smještaj pritvorenih lica, što može biti pravno značajno sa aspekta potencijalne povrede člana 3 Evropske konvencije, koji garantuje zabranu mučenja, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja. Primjena alternativnih mjera za obezbjeđenja prisustva okrivljenog, pored smanjenja prenatrpanosti pritvorskih jedinica, od značaja je i za smanjenje troškova krivičnog postupka.

Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava cijeni neophodnim da Vrhovni sud Crne Gore, kao najviši sud u Crnoj Gori, pristupi aktivnostima sa ciljem ujednačavanja sudske prakse u primjeni mjere pritvora u krivičnim postupcima, u skladu sa praksom Evropskog suda za ljudska prava.

Takođe, zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava nalazi razložnim da Centar za edukaciju nosilaca pravosudnih funkcija pristupi organizaciji

dodatne edukacije o evropskim pravnim standardima za zaštitu prava na slobodu i sigurnost ličnosti, iz člana 5 Evropske konvencije.

b) Primjena člana 257. stav 2. Zakonika o krivičnom postupku i zaštita prava na privatnost

Primjena člana 257. stav 2. Zakonika o krivičnom postupku, koji uređuje ovlašćenja i radnje policije u izviđaju, među kojima i ovlašćenje da zatraži od pružaoca usluga elektronskih komunikacija tzv. provjeru identičnosti telekomunikacijskih adresa, bez naloga suda, otvara pitanje potencijalne povrede člana 8 Evropske konvencije, koji garantuje pravo na privatni život. Praksa Evropskog suda za ljudska prava zahtjeva jasne i pouzdane pravne mehanizme za sprječavanje eventualnih zloupotreba u primjeni ovlašćenja policije kojima se povređuje pravo na privatni život iz člana 8 Konvencije, kao i djelotvorno pravno sredstvo u slučaju takve povrede.

Nedorečenost i nepreciznost zakonskog propisa koji uređuje ovo pitanje, kao i nekonzistentna praksa, otvaraju i pitanje što se dešava sa podacima o ličnosti, prikupljenim na način uređen članom 257. stav 2. ZKP-a, u situaciji kada se protiv lica, čiji su podaci prikupljeni, ne pokrene krivični postupak. U tom slučaju, ova lica nikad ne bi imali saznanja da su njihovi lični podaci obrađivani, niti bi bili u prilici da štite svoje pravne interese tim povodom. Otvoreno je i pitanje kako se i koliko ovi podaci čuvaju, te na koji način se uništavaju, jer se po međunarno-pravnim standardima, posebno praksi Evropskog suda za ljudska prava, u pogledu člana 8 Konvencije, ovi podaci ne smiju trajno čuvati.

Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava nalazi razložnim da Ministarstvo pravde razmotri potrebu za izmjenom Zakonika o krivičnom postupku u ovom dijelu, unošenjem odredbi po kome je za tzv. provjeru identičnosti telekomunikacijskih adresa (koja se u praksi tumači kao pristup listinzima telefonskih poziva i kretanja evidencijom baznih stanica) potrebno prethodno odobrenje sudije za istragu.

c) Pravo na pravično suđenje i pojedina rješenja Zakonika o krivičnom postupku

Pojedini instituti i krivično-procesni mehanizmi Zakonika o krivičnom postupku kojim je radikalno izmijenjen raniji koncept krivičnog postupka u Crnoj Gori, uvođenjem tzv. tužilačke istrage, otvaraju pitanje usaglašenosti ovih rješenja sa članom 6 Evropske konvencije, koji garantuje pravo na pravično suđenje i sa veoma bogatom praksom Evropskog suda za ljudska prava u ovoj oblasti. Sa aspekta člana 6 Evropske konvencije i njegove potencijalne povrede sporan može biti procesno pravni položaj okrivljenog u situaciji kada druga stranka (državno tužilaštvo) rukovodi izviđajem i sprovodi istragu, a okrivljenom nijesu na raspolaganju djelotvorna pravna sredstva za zaštitu svojih pravnih interesa tokom postupka.

Naime, protiv odluke o sprovođenju istrage, koju donosi državni tužilac (naredba), nije dozvoljen pravni lijek (žalba), niti okrivljeni ima pravo prigovora protiv optužnice koju podiže državni tužilac. Za ukazati je dodatno da ni istraga nije obavezna faza krivičnog postupka, jer tužilac može podići i neposrednu optužnicu na osnovu podataka prikupljenih u fazi izviđaja, kojim takođe rukovodi državni tužilac, a da okrivljeni nije imao pravnu mogućnost da koristi djelotvorno pravno sredstvo u smislu člana 13 Evropske konvencije, kojim bi zahtjevao od nadležnog organa preispitivanje činjeničnog i pravnog utemeljenja optuženja.

Pored prava na djelotvorno pravno sredstvo iz člana 13 Evropske konvencije, ovakvo normativno rješenje i njegova primjena u praksi mogu biti sporni sa aspekta „prava na jednakost oružja“, kao jednog od atributa pravičnosti suđenja, koje garantuje član 6 Evropske konvencije.

Sa aspekta zaštite „prava na jednakost oružja“ u krivičnom postupku od značaja su i odredbe člana 281. Zakonika o krivičnom postupku, koji ne rješava situaciju odbijanja dokaznih prijedloga okrivljenog tokom istrage, iako je tužilac, u skladu sa konceptom tužilačke istrage, dužan da vodi računa i ispituje činjenice, kako one koje terete okrivljenog, tako i one koje mu idu u korist.

Za ocjenu (ne)ispunjenosti uslova za ostvarenje principa „jednakosti oružja“ u krivičnom postupku, kao atributa pravičnosti u smislu člana 6 Evropske konvencije, od pravnog značaja su i odredbe člana 291. stav 1. Zakonika o krivičnom postupku, koji žalbu na odluku vanraspravnog vijeća, iz člana 294. ZKP-a, dozvoljava samo tužiocu i oštećenom, ne i okrivljenom kojem je ostavljena pravna mogućnost samo da osporava pravno pitanje nadležnosti suda, ne i druga pitanja činjeničnog i pravnog utemeljenja optuženja.

Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava nalazi razložnim da Ministarstvo pravde razmotri potrebu noveliranja Zakonika o krivičnom postupku sa ciljem unapređenja prava na djelotvorno pravno sredstvo iz člana 13 Evropske konvencije vezano za procesno pravni položaj okrivljenog, kao i „pravo na jednakost oružja“, kao atributa pravičnosti suđenja iz člana 6 Evropske konvencije.

**D) *AKTIVNOSTI ZASTUPNIKA NA AFIRMACIJI LJUDSKIH SLOBODA
I PRAVA I PREVENCIJI NJIHOVOG KRŠENJA NA NACIONALNOM
NIVOU***

Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava je inicijator i regionalni koordinator Projekta uvođenje baze podataka o praksi Evropskog suda za ljudska prava za države Crnu Goru, Srbiju, Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku i Albaniju, koja se priprema u partnerstvu sa AIRE Centrom iz Londona. Cilj Projekta je unapređenje kapaciteta za primjenu prakse Evropskog suda za ljudska prava pred nacionalnim sudovima u zemljama zapadnog Balkana, razvijanjem elektronskog portala (One stop shop) svih presuda Evropskog suda za ljudska prava, na lokalnim jezicima, sažetaka o činjeničnim i pravnim pitanjima slučajeva pred Evropskim sudom za ljudska prava, relevantne prakse nacionalnih sudova, kao i ekspertskih komentara prakse, kako Evropskog suda za ljudska prava, tako i nacionalnih sudova.

Posebnu ulogu u razvijanju Projekta imaju agenti vlada pred Evropskim sudom za ljudska prava u zemljama zapadnog Balkana, kao i Centri za edukaciju nosilaca

pravosudnih funkcija, odnosno pravosudne akademije ovih država, u saradnji sa samim Evropskim sudom za ljudska prava, kao i Generalnim direktoratom za vladavinu prava i ljudska prava Savjeta Evrope.

Cilj Projekta je jačanje kapaciteta za implementaciju prakse Evropskog suda za ljudska prava na nacionalnom nivou, čime bi se prevenirao ili smanjio broj predstavki pred Evropskim sudom za ljudska prava, kao i jačanje kapaciteta centara za edukaciju nosilaca pravosudnih funkcija, odnosno, pravosudnih akademija za organizaciju edukacije u ovoj oblasti.

Nacionalni pravni sistem u Crnoj Gori ne baštini tradiciju pravnih precedenata, kao neposrednog izvora prava, zbog čega su sudijama u Crnoj Gori potrebna specijalistička znanja u ovoj oblasti, što će izvjesno predstavljati izazov i u narednoj fazi evro- integracije Crne Gore. Izazov je tim veći, usljed činjenice da relativno manji broj sudija i tužilaca u Crnoj Gori ima aktivno znanje engleskog ili francuskog jezika na kojem se donose presude Evropskog suda za ljudska prava. Stoga se uvođenje baze podataka o praksi Evropskog suda za ljudska prava na regionalnim jezicima čini veoma relevantnim segmentom za prevazilaženje ovog problema.

U organizaciji zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, uz partnersku podršku OSCE-a – Misija u Crnoj Gori, izdata je treća publikacija – Odabrane presude Evropskog suda za ljudska prava III – porodično pravo (prava djeteta), koja je dostavljena svim sudijama i tužiocima u Crnoj Gori, kao i drugim zainteresovanim subjektima, radi upoznavanja sa precedentnom praksom ovog suda i jačanja kapaciteta pravosuđa za primjenu evropskih pravnih standarda u svakodnevnom radu. Publikacija je učinjena dostupna i najširoj javnosti njenim postavljanjem na web site Vrhovnog suda Crne Gore.

Sve presude donešene u predmetima protiv Crne Gore su prevedene od strane zastupnika sa engleskog jezika na crnogorski jezik i objavljene su u „Službenom listu Crne Gore“ radi upoznavanja crnogorske javnosti sa njihovim sadržajem.

Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava je u saradnji sa Centrom za demokratiju i ljudska prava (CEDEM) i AIRE Centrom iz Londona sa

grupom autora iz Crne Gore i Velike Britanije izdao publikaciju „Zabrana diskriminacije – propisi i praksa u Crnoj Gori“. Publikacija je štampana i biće široko distribuirana svim zainteresovanim subjektima u Crnoj Gori radi podizanja svijesti o potrebi istrajnog suzbijanja svakog vida diskriminacije po osnovu bilo kog ličnog svojstva.

Zastupnik je redovni predavač u „Školi ljudskih prava“ i u „Školi demokratije“ u organizaciji Centra za građansko obrazovanje, uz podršku njemačke fondacije „Fridrih Egbert“.

Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava je u organizaciji Centra za edukaciju nosilaca pravosudnih funkcija održao niz predavanja, za sjeverni, centralni i južni dio Crne Gore, o međunarodnim pravnim standardima u zaštiti ljudskih sloboda i prava i praksi Evropskog suda za ljudska prava.

U organizaciji OSCE – Misije u Crnoj Gori, zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava je uzeo učešća u edukaciji monitora koji prate suđenja u sudovima u Crnoj Gori, koji monitoring je organizovan od strane samog OSCE – Misija u Crnoj Gori, u Projektu praćenja pravičnosti suđenja u skladu sa članom 6 Evropske konvencije u sudovima u Crnoj Gori.

U saradnji sa AIRE Centrom iz Londona i Centrom za demokratiju i ljudska prava (CEDEM) zastupnik je sačinio Analizu djelotvornosti ustavne žalbe kao pravnog sredstva unutar pravnog poretka Crne Gore, čiji je cilj pružanje zaštite ustavnih prava i sloboda, u skladu sa pravnim standardima Evropskog suda za ljudska prava.

Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava predlaže da Vlada Crne Gore razmotri Izvještaj i donese sljedeće

ZAKLJUČKE

1. **Usvaja se Izvještaj** Zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava.

2. **Zadužuju se** Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava da dostavi Ministarstvu pravde Inicijativu za izmjenama i dopunama Zakonika o krivičnom postupku u dijelu koji se odnosi na procesno pravni položaj okrivljenog u pojedinim fazama krivičnog postupka, sa aspekta ostvarenja prava na pravično suđenje i prava na djelotvorno pravno sredstvo, sa međunarodno pravnim standardima i praksom Evropskog suda za ljudska prava, u roku od 3 mjeseca, i o tome obavijesti Vladu.
3. **Zadužuje se** Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava da dostavi Ministarstvu pravde Inicijativu za izmjenu člana 257. stav 2. Zakonika o krivičnom postupku, u roku od 30 dana, i o tome obavijesti Vladu.
4. **Preporučuje se** Vrhovnom sudu Crne Gore da Centar za obuku nosilaca pravosudnih funkcija pristupi organizaciji dodatne edukacije o evropskim pravnim standardima za zaštitu prava na slobodu i sigurnost ličnosti, u skladu sa praksom Evropskog suda za ljudska prava.

**Zastupnik Crne Gore pred
Evropskim sudom za ljudska prava,
Zoran Pažin,s.r.**